

Nasprotno: naša nada je utemeljena, da bo to trajna luč, stalno sveto, ki naj sveti in naj kaže pot našem zakonodavstvu, naši doktrini in praksi!

Kongres pravnika i naše zakonodavstvo.

Dr. Ivo Politeo, odvjetnik u Zagrebu.

U oči druge glavne skupštine Kongresa Pravnika Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca bit će dobro, pa čak i potrebno, da se ispita, koliko je rad Kongresa imao dosad stvarnog uspjeha obzirom na onu od njegovih svrha, koja je u §-u 1. Statuta opisana ovim riječima:

»...i da sudjeluju u pripravljanju razboritoga zakonodavstva Kraljevine na svim područjima prava, i to bilo tako da upozore na mane zakona, što su već na snazi, i na sredstva, kako bi se one mogle odstraniti, bilo opet tako da daju inicijativu za izdavanje novih zakona za cijelu Kraljevinu, stavljajući za njih već gotove konkretne predloge.«

Još ljepše, još jasnije, još zornije no što to može suhoparna stilizacija statuta, opisao je istu svrhu Dr. Majaron na prvome Zboru Pravnika u Zagrebu g. 1924. ovim riječima:

»Potrebna je višja tribuna za sve pravnike države zajedno, tribuna na kojoj bi se sa višjeg i općeg gledišta raspravljalo o pravnim problemima i na kojoj bi se stvarala »communis opinio« za pravne reforme — složen apel na zakonodavne faktore da se odstrani ono što je loše a dobro, da se nadomjesti boljim.«

Kongres je raspravljao, Kongres je apelirao, Kongres je upozoravao na mane i na sredstva, Kongres je davao inicijativu, Kongres je stavljao konkretne predloge — ali sve to s kakvim i kolikim uspjehom?

Eto, to je pitanje na koje želimo i moramo odgovoriti!

Idimo redom!

Već na prvome Zboru pravnika ovi na usta referenata Dra. Arandjelovića i Dra. Dolenca upozoruju na brojne mane

zakonodavne tehnike kod nas, i Zbor se potpuno saglašava s njihovim predlozima za usavršenje zakonodavne tehnike. — Premda je mnoge od tih predloga bilo vrlo lako provesti, ipak je naša zakonodavna tehnika prosljedila i dalje svojim lošim i krivim putem.

Na istome zboru dr. Janko Babnik, uz saradnju Dra. Jančije Jovanovića i Dra. Milana Majera, donáša gotov predlog zakonske osnove o pravnoj pomoći u državi. Osnova je besprikorna, kratka, vrlo lako provediva — pa ipak! Pa ipak ne samo da nije postala zakonom, nego nijedna od naših brojnih vlada nije ju još usvojila ni predložila Narodnoj Skupštini! A praksa opet mjestimice još jače griješi protiv principa koje je zbor jednoglasno prihvatio sa samom osnovom i povodom debate o njoj.

Vrlo aktualno pitanje — prinudna nagoda izvan stečaja — bilo je takodjer raspravljeno na prvom Zboru pravnika. Kolikogod se razilazila mišljenja učesnika o tome institutu, ipak se svi složiše u jednome: u tome, da vanstečajnu prinudnu nagodu kao načelno korisnu ustanovu treba održati, doduše uz reformu zakona, koji ju je doveo u život. Ali što vidimo? Vidimo ne reformu, već stavljanje izvan snage čitavog zakona. Institut, priznat po svim pravnicima i po većini privrednog svijeta kao koristan i potreban — već se za par meseci, kao uprkos onoj rezoluciji, ukida!

Čini dojam prividnog uspjeha to, što je osnova odvjetničkog zakona — koji se takodjer nalazio na dnevnome redu prvoga Zbora pravnika g. 1924 — konačno redigovana i predložena zakonodavnome odboru. No to je samo prividno. Kad se predlog osnove pomnije analizuje, vidjet će se da je ona usvojila tek manji dio korektura, koje je Zbor bio preporučio na temelju referata Dra. Mil. Škerlja. (In parenthesi primjećujem, da je Zbor s Kongresom dao ipak potstreka da se mobilizuju sve one ostale sile, koje su doprinijele tome da predlog osnove zakona o advokatima dojde pred Narodnu Skupštinu.)

Lanjska glavna skupština Kongresa u Beogradu ostavila je, doduše, riješenje nekih pitanja in suspenso, ali se zato opet o nekima — kao npr. o zadružnome i nasljednome pravu

— izrazila vrlo pozitivno i konkretno. Ipak, sav taj njezin rad nije našao nikakva odjeka u našem zakonodavstvu.

I tako, upoređujući točku po točku djelovanja Kongresa resp. Zbora pravnika s utjecajem, što bi ga on imao vršiti na naše zakonodavstvo, vidimo da je taj utjecaj skoro nikakav i da pače zakonodavni faktori, kad se iznimno pokažu aktivni, donose odluke upravo protivne zahtjevima cjelokupnosti naših pravnika. Kraj takvog stanja stvari čovjek i najbolje volje i najsklonije vjere mora da postane vrlo skeptičan prema riječima ministra g. Uzunovića, kojima je lani otvorio skupštinu Kongresa u Beogradu. »Uveren sam — reče tadanji zastupnik ministra pravde a današnji ministar predsjednik — da Kraljevska vlada prati s pažnjom Vaš rad od začetka delanja Pravničkoga društva do sada a prati ga i danas. Kraljevska vlada uverava vas da će znati ceniti vaš rad na konsolidaciji pravnih odnosa i naše zemlje uopšte.«

Sile jednoga čovjeka, pisca ovakvog kritičkog pregleda, ne dostaju da učine više no da konstatuju ovakav neuspjeh Kongresa obzirom na citovanu njegovu svrhu. Da se tim neuspjesima predusretne da se uzmogne faktično ostvariti sve svrhe kongresa u njihovoj potpunosti — tome su potrebne udružene sile ne samo svih pravnika, već eventualno i svih ili bar većine državljana. Ipak, Kongres uprkos tome ne gubi svoj *raison d'être*; ipak Kongres nesmiye u svome radu zastati ili malaksati, jer bi to značilo — medju ostalim — i ispad iz onog udruženja sila, slabljenje tih sila samih. A jer je i vlada (po kralju) zakonodavni faktor, izrekao bih na koncu jednu želju: da bar oni njezini članovi, koji so proistekli iz pravnickog stališa, ostanu i na vlasti pravnici, da u svojim djelima ostanu dosljedni pravnim principima, koje Kongres pravnika ima da promiče u teoriji, ali — za praksu. Kad bi se bar ta želja ostvarila, nestalo bi, uvjeren sam, razloga da se o Kongresu onako piše, kako sam ovdje, nažalost, bio prisiljen učiniti.

